

SPRAWY POLSKIE.

UŁASKAWIENIE DLA PRZESTĘPCÓW

Wskutek tak zwanej ustawy o amnestji czyli o ułaskawienie przestępców politycznych, wydanej w dowód łaski z powodu 10-lecia naszej niepodległej Polski zostali pomiędzy innymi ułaskawieni na mniejsze więzienie sierżant Trzmielewski, który swego czasu zamordował ministra skar i dyrektora Pocztovej Kasy Oszczędności Lindego oraz Kowerda morderca posła rosyjskiego w Warszawie Wojkowa.

Każdemu z nich zmniejszono karę do 10 lat. Ze samych więzień krakowskich wypuszczono na wolność z powodu wyroku o ułaskawieniu około 400 osób.

WOJSKO POLSKIE OTRZYMA NOWYCH GENERALÓW.

Zaraz po manewrach mają nastąpić we wojsku polskiem zmiany. Przedewszystkiem Marsz. Piłsudski zamierza zamianować kilku generałów broni, ponieważ generałowie broni Haller, Szepetycki i Rozwadowski przeszli w stan spoczynku i w armji nie ma obecnie generałów tego stopnia. Jako przypuszczalnych kandydatów wymieniają gen. Sosnkowskiego, Rydza - Śmigłego, Skierskiego i Romera.

NIEMCY WYDALAJĄ GROMADNIE OBYWATELI POLSKICH.

Z Torunia donoszą, że w Niemczech odbywa się obecnie masowe wydalanie robotników obywateli polskich, którzy mieszkają w Niemczech mniej, niż dwa lata. Wydalonych odwożą do granicy polskiej żandarmi niemieccy i nakazują wydalonym robotnikom natychmiast udać się do Polski.

WALNY ZJAZD KATOLICKIEJ MŁODZIEŻY NIEMIECKIEJ.

W ostatnich dniach czerwca odbył się w Nysie na Śląsku V. Walny Zjazd Katolic. Młodzieży Niemieckiej, której Centrala organizacyjna znajduje się w Dyseldorfie. Organizacja ta, skupiająca młodzież męską pozaszkolną liczy obecnie 400.000 członków. Zjazd w Nysie, w którym wzięło udział 400 delegatów z całej Rzeszy niemieckiej poświęcony szczególnie sprawie pogłębienia pracy związkowej. W programie zjazdu była także mowa Ks. prałata Ulitzki o niemieckim wschodzie oraz manifestację młodzieży niemieckiej z obszarów nadgranicznych i z zagranicy, wobec czego częściej poruszano także sprawę polską. Działo się to w sposób bardzo poważny, co świadczy o tem, że organizacja dyseldorfska zagadnie polsko - niemieckie traktuje szczerze po katolicku. Oklaskami przyjęto przemowę Ks. kar. Bert rana, w której zaznaczył że młodzież niemiecka powinna i z miłością powinna traktować inne narody — zwłaszcza odnosiło się to do Polaków ze Śląska, — tak jak on sam zawsze starał się o to i polecał innym, by słusznym zadaniem i potrzebom katolików innych narodowości w Niemczech czynnikami kościelnymi i katolicy niemieccy udzielali swego poparcia w sprawach katolickich.

Z Polski brali udział delegaci Zjednoczenia Młodzieży Polskiej z siedzibą w Poznaniu, dyr. tej organizacji Ks. Biłko oraz sekretarz jeneralny Związku Młodzieży Polskiej na Pomorzu Ks. Zyn da, dzięki czemu Zjazd dał sposobność do nawiązania stosunków między organizacjami młodzieży katolickiej w Niemczech i Polsce.

MINISTER Z RODU „BRAĆ”.

Nowy minister ruchu kolejowego p. Kühn zaczyna od nowych podatków. Zapowiedział dziennikarzom, że koleje są dobrym interesem, bo dają skarbowi dobre nadwyżki dla tego trzeba nałożyć nowe podwyżki, aby dochody były jeszcze większe, by starczyło na rozbudowę sieci kolejowej. Pan minister dobrze to wykalkulował, jeno czy część narodu nie powie sobie, czy podróże piechotą nie będą czasem tańsze od podróży kolejowych zwłaszcza na krótsze przestrzenie.

Pan minister powiada, że podwyżka jest konieczną ponieważ rząd potrzebuje funduszy na rozbudowę kolei, a na pożyczki ze zagranicy liczyć chwilowo nie może tak długo, dopóki doleje nie przestaną być interesem samodzielnym z własnodzielną rachunkowością. Zresztą pożyczki zagraniczne są bardzo drogie, gdyż kapitaliści żądają 10 procent, gdy tymczasem dochody kolei wynoszą zaledwie 3 procent. Musiałyby wówczas koleje pracować wyłącznie dla zagranicznych kapitalistów.

Gospodarka kolejowa stopniowo i stale polepsza się. Gdy w roku 1924 przypadało na 100 tys. pociągów - kilometrów 208 tys. pracowników to w roku 1925 — 183 tys. 1926 — 163 tys. 1927 — 146 tys. W tym samym okresie czasu zużycie węgla zmniejszyło się o 39 procent i o tyle mniej więcej smarów.

Potrzeby na rozbudowę są ogromne. Na samą budowę linii węglowej Górny Śląsk — Bałtyk potrzeba 300 milionów, na wyźwirowanie wszystkich torów 600 milionów. W tym roku postanowił rząd ograniczyć się do dalszej budowy linii węglowej, wykończenia linii Łuck-Stojanów i kilka małych odcinków.

Niemcom się coś upiecze przy podpisywaniu paktu Kelloga.

Z okazji uroczystego podpisania paktu Kelloga urzędzą ministrowie spraw zagranicznych tych państw, które w Paryżu umowę będą podpisywały, konferencję, na której obok innych ważnych spraw omawiać będą również sprawę spłat długów niemieckich.

Niemcy strzasają ze siebie Litwę.

Prawicowe gazety berlińskie zaprzeczają wiadomości, jakoby podpisanie niemiecko - litewskiego traktatu handlowego miało nastąpić 28 bm. Traktat coprawda gotów, ale podpisanie jego zo-

stało odroczone na czas nieograniczony, ponieważ Litwa z powodu zatargu z Polską zajęta jest za nadto innymi rzeczami.

stało odroczone na czas nieograniczony, ponieważ Litwa z powodu zatargu z Polską zajęta jest za nadto innymi rzeczami.

Minister Stresemann w Paryżu.

Jak donoszą z Berlina, postanowił minister Stresemann przyjąć zaproszenie ministra Brianda i przyjedzie do Paryża, ażeby podpisać wraz z innymi ministrami pakt Kelloga. Do „Vossische Ztg.” piszą, że ta zapowiedź przyjazdu do Paryża wywarła nader korzystne wrażenie. Chwałą mi-

nistra Stresemanna jako męża o szerokich horyzontach i wybitnego polityka. Wizyta jego wpłynie korzystnie na przyszły rozwój stosunków francusko - niemieckich i przyczyni się już teraz do tem szybszego załatwienia spraw bieżących obydwojch państw.

Rząd sowiecki zabiera głos.

„Vossische Zeitung” dziwi się, że rząd sowiecki odezwał się i że podkreślił iż pragnie w odpowiedniej chwili dać Polsce i Litwie do zrozumienia, że życzy sobie pomyślnego rozwiązania zatargu pomiędzy obydwojma państwami. „Vossische Zeitung” powiada, że to życzenie sowieckie wygląda jak groźba, co nikogo nie może dziwić, ponieważ Rosja pragnęła Polskę i Litwę zawsze utrzymać w naprężonych stosunkach, Sowiety

teraz widzą, że wprowadziły Litwę na manowce, które muszą doprowadzić w końcu do wojny z Polską. Na Niemcy niema Litwa co liczyć, bo Niemcy się przekonali, że jedynym winowajcą jest tu Waldemaras.

Chwilowo Polska za radą niemiecką, ażeby wytoczyć Litwie wojnę nie pójdzie. Zależać to będzie od Ligi Narodów.

Zamach komunistyczny na państwo łotewskie.

Rząd łotewski na podstawie przytrzymanych dokumentów zamknął 12 związków zawodowych i związek obrony praw człowieka, bo się wykazało, że pod firmami tych stowarzyszeń kryły się organizacje komunistyczne, które były wspomagane przez oddziały miejscowej moskiewskiej cen-

trali komunistycznej i otrzymały pomiędzy innymi w ostatnich 2 miesiącach za pośrednictwem banków berlińskich i w Rydze 260 tys. łotewskich latów na agitację w celu obalenia rządu i obwołania komunistycznej republiki.

Chiny a Ameryka.

Z Chin donoszą o wielkiem rozczarowaniu, wywołanem tam pismem rządu amerykańskiego, który zapowiedział przedłożenie Chinom nowej umowy handlowo - gospodarczej. Rządowi chińskim nie podoba się przedewszystkiem to, że wszyst-

kie inne mocarstwa, którym wypowiedziano umowy handlowe, przyrzekły zastosować się do wymaganych zmian, gdy tymczasem Ameryka działa tu na własną rękę.

ŻŁE SIĘ DZIEJE W NASZYCH NARODOWYCH STRONNICTWACH.

W Łodzi połączyła się prawicowa Narodowa Partja Robotników z komunistami. Żaden rozsądny człowiek nie byłby w to uwierzył, gdyby tego nie był potwierdził sam sekretarz organizacji łódzkiej Narodowej Partji Robotników p. Kuchciak, który pomiędzy innymi oświadczył publicznie:

„Naszym programem jest pusty żołądek. Niedola klasy robotniczej jest troską wszystkich rzetelnie robotniczych stronnictw. Co się tyczy naszego programu rzekomo nacjonalistycznego — to ukladaliśmy go w roku 1921, a od tego czasu wiele się zmieniło. W razie pomyślnego skutku t. j. ustalenia porozumienia z P. P. S. lewicą wydamy odezwę do klasy robotniczej, w której wyjaśnimy przyczynę naszego kroku”.

Słychać, że Narodowa Partja Robotników, dalej część socjalistycznych zwolenników marszałka Piłsudskiego oraz inni niesocjalistyczni robotnicy mają utworzyć nową partję pod firmą „socjalistów narodowych”, która to partja ma współdziałać z rządem obecnym.

ALBO — ALBO.

Gazeta „Journal des Debats”, jedna z największych gazet francuskich domaga się od francuskiego ministra spraw zagranicznych Brianda, ażeby zawczasu pomyślał nad rozwiązaniem sprawy nadreńskiej. Jak wiadomo mają ostatnie wojska sprzymierzonych opuścić Nadrenję w r. 1935. Do tej pory muszą Niemcy się jasno oświadczyć, czy zamierzają dać dostateczne poręczenia dla zapewnienia bezpieczeństwa zachodniej i wschodniej Europie. Albo Niemcy takie poręczenia dadzą i otrzymają wówczas Nadrenję, albo nie dadzą i wówczas wojska pozostaną w Nadrenji nadal. Plan zobowiązań niemieckich winien być opracowany wspólnie z wszystkimi sojusznikami i być przedłożony Lidze Narodów na jej wrześniowym zgromadzeniu.

ZE ŚWIATA.

ŚPIEWAJĄCA POLITYKA NIEMCÓW.

Niemcy zrobili ze swego olbrzymiego zjazdu śpiewackiego we Wiedniu olbrzymi śpiewający zjazd polityczny, na którym używali sobie nawet minister niemiecki Severing, prezydent rajchstagu Loebe poseł niemiecki we Wiedniu, hr. Lerchenfeld. Ci panowie zachwycali się w swych przemówieniach tem, że nigdy od chwili zakończenia wojny nie było tak potężnego głosu za wzajemnem połączeniem się Austrii z Niemcami. Berliński adwokat List, prezes związku śpiewaków, wygłosił do 100-tysięcznego tłumu plomienną mowę polityczną, wzywając do współpracy

celem zjednoczenia Austrii z Niemcami. W niedzielnym pochodzie przez miasto brało udział kilkaset tysięcy ludzi, a wszystko to robiono nie na to, ażeby oklaskiwać śpiew, ale na to, ażeby wznieść okrzyki na cześć „anszłusu”. Wszystkie austriackie, niemieckie gazety roją się od opisów uroczystości. A „pokojowy” obecny socjalistyczny kanclerz niemiecki Müller pisze: „Rząd obecny w wyższym stopniu niż to czynił rząd poprzedni, będzie się starał o jaknajściślej zbratanie się Niemiec z Austrią.”

Francuskie gazety piszą z niesmakiem o tych uroczystościach dodając, że Francja i Mała Ententa nigdy się nie zgadza na to wzmocnienie Niemiec przez połączenie ich z Austrią.

ŻYDZI W ROSJI BYLI WE WIELKIEM NIEBEZPIECZEŃSTWIE.

Rząd sowiecki zamierzał zaludnić wschodni Sybir Żydami, gdzie zamierzał potworzyć dla nich kolonje, jak na Krymie. Pokazało się jednak, że plan jest na razie niewykonalny, ponieważ są tam olbrzymie bagna, których osuszenie kosztowałoby ogromne pieniądze. Obliczono, że na osiedlenie jednej żydowskiej rodziny byłoby potrzeba 4000 rubli wydatku na suszenie gruntu. Zaniechano zatem narazie plan z osiedleniem Żydów. we wschodnim Sybirze. Wśród Żydów panował podobno od samego początku silny pomruk na tę kolonizację, który się zamienił w końcu w straszny harmider, gdy się Żydom zdawało, że istotnie chcą ich tam osiedlić. Mieli bowiem wrażenie, że ich w bagnach sybirskich chcą potopić.

Widać, że nawet w sowieckiej Rosji, gdzie przecież rządzą, mają Żydki nieczyste sumienie. **RATUNEK KOMUNIZMU W ROZDMUCHANIU RUCHAWKI KOMUNISTYCZNEJ W EUROPIE.**

Komunizm przechodzi w Rosji ciężkie przesilenie i dawno byłby zbankrutował, gdyby nie srogi bat gniotu, który sianiem postrachu i kulami karabinowemi trzyma go jeszcze w karbach. Maszy robotnicze przestały być w swych wewnętrznych przekonaniach komunistyczne, widząc, że cały bolszewizm jest przewróconą podszewką caryzmu jeno daleko gorszą jeszcze, bo połączoną z głodem. To samo łapownictwo, pijaństwo i rozpu sta wśród urzędników, zaś to samo lekceważenie potrzeb mas robotniczych, które przymierają głodem, źle mieszają i pozbawione są radości światowych. Ze względu na przewidywany zły wynik żniw zachodzi obawa rozruchów, które mogłyby na zewnątrz zaszkodzić komunizmowi. Ażeby do tego nie dopuścić postanowiono wszelkimi środkami agitacyjnym i pieniędzmi rozdmuchwać znowu w całej Europie ruch rewolucyjny i wciągnąć do niego przedewszystkiem młodzież. Powypuszczani z więzień komuniści mają znowu przodować w zastępie czynnych agitatorów. Tą drogą zamierza się komunizm utrzymać przy życiu.

URODZAJE W PRUSACH.

Stan zasiewów, zwłaszcza ozimych jest poniżej średniego. Pola są mocno zachwaszczone. Ziemiaki ucierpiały miejscami od mrozów. Stan wegetacji z powodu chłódów jest ogólnie opóźniony. Również stan łąk i pastwisk był z powyższych przyczyn niezadowolający. Pierwsze sprząty siano i koniczyn są ukończone, lecz zbiory nie były wszędzie zadawalające. Z powodu złego stanu pastwisk chów bydła i produkcja mleka pozostawiają też wiele do życzenia.

KRONIKA MIEJSCOWA.

CHOJNICE, dnia 28 lipca 1928 r.

— **Porządek nabożeństw w farze.** 7½ Msza św. z nauką polską 8¾ nabożeństwo niemieckie. 10½ suma z polskim kazaniem. 12¼ Msza św. 15 nieszpory polskie.

— **W ogłoszeniu** z dnia 27. lipca 28 r. nr. 172 dot. ustalenia ceny na chleb, zaszedł błąd drukarski, a mianowicie zamiast za 2 funtowy chleb ustalono cenę na 1.00 zł., ma brzmieć: 3 funtowy chleb ustalono na 1.00 zł.,

— **Wóz najechał** w piątek przedpołudniem na narożniku w pobliżu placu św. Jadwigi na siostrę pani Kühn, kalecząc jej obojezyk. Skręt pomimo wszelkich starań ze strony magistratu pozostanie zawsze niebezpieczny z powodu swej spadzistości.

— **W leśnictwie** Funke zaszedł straszny wypadek. Blacharz Szymek miał zatarg z leśniczym p. Engelbrechtem. W piątek począł się gwałtownie dobijać do jego mieszkania, a gdy p. Engelbrecht otworzył nie chciał, zaczął wywalać drzwi siekiere. Skończyło się na tem, że jak nam donoszą, p. Engelbrecht w obronie własnej strzelił dwukrotnie do Szymekiego i zranił go w obie noży.

— **Wypieranie zagranicznych wyrobów tytoniowych.** Jak się dowiadujemy z miarodajnych źródeł tyka z przemysłnictwem tytoniu weszła ostatnio w fazę decydującą. Można już zdziwić mieć nadzieję, że nielegalny dowóz obcych wyrobów tytoniowych zmniejszy się wkrótce do nieuchronnego minimum.

Państwo we 'tab yki wyrobów tytoniowych zaopatrują obecnie ludność pogranicza w dostosowane do upodobań palaczy i wyjątkowo tanie tytonie, cygara i papierosy. Obok tego działalność Straży Granicznej wydatnie się zmogła operująca dawniej na wielką skalę szajki przemysłnicze na pograniczu zostały rozbite, tak, że w rezultacie przemysłnictwo tytoniu przez granicę zieloną w porównaniu z datami ubiegłymi zmniejszyły się bardzo wydatnie.

Jeżeli mimo to w obrocie nielegalnym napotyka się znaczne ilości zagranicznych wyrobów tytoniowych, to wyroby te przedostają się do kraju przeważnie już nie przez granicę zieloną, a drogami celnymi, jako przesyłki fałszywie deklarowane, lub kontrabanda przedłożona przez podróżnych.

— **Przyjęcia i awanse w strefie granicznej.** Do Pomorskiej komendy Inspektoratu Okręgowego straży granicznej zostali przyjęci następujący oficerowie, podkomisarz p. Bus J., aspiranci: p. Kapuściński J., p. Pawłowski J., p. Filipowicz S. i p. Palanek S.

Zaawansował na komisarza p. podkomisarz Wiżyn - Jastrzębski W. oraz na podkomisarza prow. podkomis. p. Ostruska J. (A)

— **Przydział do administracji celnej i skarbowej.** Z Pomorskiego Okręgowego Inspektoratu Straży Granicznej przeszli do służby w administracji celnej z dniem 30 czerwca r. b. następujący oficerowie: komisarze p. p. Sibiński S., Lis., Wieman A., i podkomisarz p. Pawlak J.

Do służby w administracji skarbowej przeszedł komisarz p. Kaczmarek J. (A)

— **Urzędnikom kolejowym polskim na stacjach pogranicznych niemieckich przyznano dodatki.** Ministerstwo Komunikacji przyznało polskim urzędnikom kolejowym zatrudnionym na stacjach pogranicznych niemieckich do datku w wysokości 50 proc. normalnych diet. Podatek ten słuszenie się owym urzędnikom t. zw. agentom zdawczo - odbiorczym należy. Służba ich na stacjach niemieckich trwa niemal całą dobę. Muszą oni zatem prowadzić podwójne gospodarstwo, a wobec wysokiego kursu waluty niemieckiej urzędnicy ci materialnie poprostu się rujnowali. (ch)

— **„Niewinne grzesznice“.** Oto tytuł filmu wyświetlanego przez kino „Nowości“ dziś w sobotę i jutro w niedzielę. W roli głównej występuje sławna na cały świat Vivian Gibson. Treść obrazu wzięta została z życia nowoczesnego i przedstawia tajemki stręczycielstwa i handlu żywym towarem. Film ten porusza każdego widza do głębi duszy, bez obsłonek bowiem ujawnia dolę okropną tych nieszczęśliwych, które nieostrożnie lub lekkomyślnie popadły w szpony niecznych uwodzicieli. (ch)

— **Nieszczęśliwy wypadek.** W piątek przed południem zdarzył się na Placu Jerzego nieszczęśliwy wypadek 50-letnia kobieta nazwiskiem Kochm wpadła pod wóz ciężarowy tak nieszczęśliwie, że jedno koło przeszło jej przez ramiona, powodując ciężkie skaleczenie oraz złamanie kości. Nieprzypadną przewieziono ją do Zakładu św. Boromeusza Policja dotychczas jeszcze nie ustaliła, kto ponosi winę tego zajścia, czy woźnica czy też przejechana Kochm. (ch)

— **Niekład - o tem wiedział.** Podczas ostatniego przejazdu Pana Prezydenta Rzeczypospolitej przez Chojnice musiał zatrzymać się w naszym mieście jeden z samochodów jego orszaku z powodu dość poważnych uszkodzeń. Samochód umieszczono w warsztacie, znajdującym się w podwórzu Hotelu Centralnego, i tam przeprowadzono gruntowną jego reparację. Dzisiaj przed południem, w sobotę, samochód udał się w podróż powrotną do Poznania.

— **Po hulance nastąpił pokusa.** Walerjan Kuczkowski który sprzeniewierzył na szkodę chojnickiej firmy Riedel 3000 zł., uciekł w daleki świat, przed dwoma dniami zgłosił się dobrowolnie do rozporządzenia władz w komisariacie policyjnym w Gdyni. Ptaszka zaarrestowano i przewieziono do więzienia śledczego w Chojnicach. Kuczkowskiego skłoniła do tego kroku nie skrucha lub coś podobnego lecz fakt, że pozostawał bez środków utrzymania. Sprzeniewierzone 3000 zł. zdążył całkowicie przepukać. Podczas rewizji znaleziono u niego dosłownie 5 groszy gotówki. Jak Kuczkowski sam opowiada hulał on we Lwowie, Krakowie, Łodzi i Warszawie. Do Gdyni udał się w tej nadziei, że zdoła w jakibądź sposób uciec do krajów zamorskich. W dodatku nierozsądny chłopak nabawił się ciężkiej choroby wenerycznej. Ciężko mu przyjdzie odpokutować kilkudniowe mięchy. Ano, jak kto sobie pościeli tak się wyśpi. (ch)

— **Nowe ceny sprzedażne spirytusu na cele lecznicze,** naukowe i domowe w butelkach. Związek Towarzystw Kupieckich na Pomorzu komunikuje, że na podstawie rozporządzenia Ministerstwa Skarbu z dnia 27 br. począwszy od dnia 1 sierpnia br. cena detaliczna, sprzedażna spirytusu butelkowego na cele lecznicze, naukowe i domowe o mocy 95 proc. została przy butelce podwyższoną do zł. 12,50 (dotychczas zł. 11,80), pół litra zł. 6,30 i ćwierć litra 3,20 zł.

OSTATNIE WIADOMOŚCI.

W piątek odbyła się w Poznaniu w obecności p. Prezydenta Państwa uroczysta rewja wojska korpusu wielkopolskiego. Pan Prezydent Państwa dosiadł knia i przejechał przed frontem wojska, ustawionych w olbrzymi czworobok. Później nastąpiła defilada, która na p. Prezydencie wywarła silne wrażenie.

W tych dniach przybędzie wycieczka kobiet z Westfalji do Polski w liczbie 28 osób. W kilka dni później przybędzie wycieczka nauczycieli z Westfalji.

Rząd hiszpański został zaproszony do podpisania paktu Kelloga.

Cały sposób nauki we Włoszech zostanie zastosowany do obecnego prądu faszystowskiego. Wszystkie podręczniki szkolne będą opracowywane w duchu faszystowskim. Tak rozporządził Mussolini wraz z ministrem oświaty.

Puchar na rok 1928 przyznał międzynarodowy komitet olimpijski Lindbergowi i Ain Gerbault.

W Hamburgu przyaresztowano sekretarza przybocznego Stinnesa syna, oskarżonego o fałszowanie wartościowych papierów państwowych, które kasę państwa niemieckiego przyprawiły o 30 milionów marek strat.

Okręt Monte Cervantes, któremu wskutek wzywania pomocy pospieszył z pomocą łamacz „Krassin“ zdołał naprawić szczęśliwie uszkodzenie okrętu, tak że statek będzie mógł już w sobotę lub w niedzielę wyruszyć w dalszą drogę.

Pogorszenie w stanie zdrowia przywódcy Krotów Radicza jest dla lekarzy zagadką. Uznano go bowiem za wyleczonego radzono mu jedynie udać się do kąpieli dla odzyskania sił.

O wielkich powodziach donoszą z rosyjskiej Wschodniej Azji z nad rzeki Amur. Mnóstwo ludzi zostało życia pozbawionych.

Na kopalni „Glückauf“ pod Sondershausen w Niemczech zasypanych zostało 3 górników. 2 poniosło śmierć, trzeci został ciężko rany.

W Mysłowicach przy budowie rzeźni centralnej wydarzyło się w czwartek wielkie nieszczęście. Oto na przestrzeni 30 metrów zapadł się mur. 2 robotników zostało zabitych, 4 ciężko ranił. Przyczyną wypadku była wadliwa konstrukcja.

Właściciele zakładów metalurgicznych „Sieglerland“ we Frankfurcie nad Menem zamknęli 20 warsztatów i pozostawili bez chleba 7000 robotników.

135 psłów zamkniętego parlamentu egipskiego wniosło przeciw zamknięciu protest. Domagają się oni zwołania parlamentu na 28 sierpnia rb.

Bela Khun zakończył w piątek odsiadanie kary więziennej i został wydany władzom policyjnym. Kiedy zostanie odstawiony do granicy niemieckiej, jeszcze niewiadomo, Przed gmachem więziennym zebrał się zastęp komunistów, wznoszących okrzyki na cześć Khuna. Khun zostanie prawdopodobnie dstawiony do Berlina, a stamtąd drogą powietrzną do Moskwy.

10 tysięcy koron nagrody wyznaczył Państwowy Instytut Meteorologiczny za odnalezienie zwłok Malgreema.

W Smyrnie odczuło ponownie silne trzęsienie ziemi. Wyrządzone szkody mają być znaczne.

Z WOJEWÓDZTWA.

Jastarnia. (Tragiczna śmierć wybitnego malarza.) Przybyły tutaj na wakacje artysta malarz Jerzy Winiarz, warszawianin, ratując tonącego znajomego, sam wskutek aneryzmu serca utonął.

Ś. p. Jerzy Winiarz ur. w r. 1894 po ukończeniu szkoły Wojciecha Górskiego, gdzie już na ławie szkolnej zdradzał nieprzekiętne zdolności malarzkie, studia uniwersyteckie i artystyczne odbywał w Krakowie, był uczniem prof. Mehoffera i rektora Szyszko - Bohusza. Brał żywy udział w ruchu niepodległościowym. W historycznych latach zaciąga się pod sztandary Piłsudskiego i pomimo wątłego zdrowia bierze żywy udział w całej epopei Pierwszej Brygady.

Jako malarz wyspecjalizował się ś. p. Winiarz w dziedzinie fresków i witraży. Jest m. in.

Zmarły pozostawia po sobie głęboki żal ja autorem witraży w kaplicy w Spale.. ko artysta o dużym talencie, lecz i jako człowiek o kryształowym charakterze.

Polska doręczyła Lidze Narodów przez swego przedstawiciela ministra Sokala odpowiedź na notę litewską w sprawie polskich manewrów na wileńszczyźnie. Polska stanowczo zaprzecza zarzutom.

Rozeszły się pogłoski, iż rząd zamierza opóźnić do października otwarcie z pracą nad projektem reformy konstytucji. Zamialem rządu byłoby przedłużenie projektu reformy sejmowi za raz na początku sesji.

Mennica państwowa rozpoczęła wybijanie nowych monet jednozłotowych z niklu.

Z wielu miast donoszą, że ograniczenie sprzedaży chleba białego wywołało wśród ludności popłoch.

Wszyscy mówią głośno o tem, że klęska głodu jest nieuniknioną.

W miastach gubernji stawropolskiej władze zmuszone były do wydania specjalnych odez, które zapewniają ludność, że głodu nie będzie, ponieważ rząd zakupił olbrzymią ilość zboża w Ameryce.

Pewien wynalazca z Chicago, L. Wisbrod, sfabrykował z cienkiej stali szwedzkiej, o jednodmili metrowej grubości, pancierz, który chroni od kul. Pancierz ten waży nie więcej niż 3 i pół funta. Doświadczenia, jakie przeprowadził wynalazca z pancierzem, wykazały, iż kule, wystrzelone z bruninga, odbijają się o pancierz i płaszcą, jak grzyby.

Nowy ten pancierz ma być nabyty przez policję amerykańską.

Rząd sowiecki odmawia przyłączenia się do paktu Kelloga ze względu na obecne okoliczności polityczne.

Pomiędzy wojskami chińskimi a japońskimi doszło już do nowych walk.

Rząd bawarski zamierza skasować urząd ministra spraw zagranicznych.

Wiadomość, jakoby rząd francuski zamierzał separatystom alzakim nadać zupełną amnestję, jest nieprawdziwą.

Na niemieckim Śląsku spaliło się 25 tys. ton węgla na hałdzie.

25 - 30 milionów marek strat ponosi rząd niemiecki wskutek nieuczciwych obrotów z papierami wartościowymi.

500 tys. robotnikom w Anglii grozi bezrobocie wskutek olbrzymiego zatargu roboczego.

Wielkie uroczystości odbywać się będą w Paryżu z okazji podpisu paktu Kelloga.

Nowa umowa pomiędzy posłem amerykańskim a chińskim ministrem skarbu została w piątek zawartą, która wyrównuje dotychczasowe niedostatki.

Jugosławia ma od piątku nowy rząd, utworzony przez Koroseca i zaprzysiężony przez króla.

Pomiędzy Hittlerowcami a komunistami doszło w Essen do żaartej bójki w toku której 4 osoby zostały ciężko pokaleczone.

Rozbitek Mariano pozostał w Narwik w szpitalu.

Pożar zniszczył w stanie Waszington 1000 kwadratowych kilometrów zboża.

GIEŁDA PIENIĘŻNA.

Dolary Stanów Zjedn. (1 dolar)	8,88
Franki francuskie (100)	34,92
Franki szwajcarskie (100)	171,68½
Funty angielskie (1 f.)	43,32¼
Korony czeskie (100 k.)	26,42
Liry italskie (100 ltrów)	46,67½
5 proc. pożyczka dolar.	89,0
6 proc. 19 ¹⁹ / ₂₀	86,¾
Gdańsk (w guldenach.)	
Dolar	5,12¾
Złoty (100 złotych)	57,65
Przekazy na Warszawę (.)	57,58
100 marek rentowych	122,75
1 funt	24,99½

RUGH w TOWARZYSTWACH

STOW. KATOL. MŁODZIEŻY MĘSKIEJ. W sobotę dnia 28. bm. o godz. 7.30 zbiórka na dziedzińcu szkolnym, także członkowie orkiestry.

Wycieczka do Zamartego się nie odbędzie.

Gotów!

Zarząd.

Redaktor naczelny: DYONIZY KOWALSKI

Obwieszczenie.

Powołując się na obwieszczenie w Dzienniku Pomorskim z dn. 25. czerwca 1928 dotyczącego ustalenia ceny na chleb podaje się do wiadomości, że cena na 3 funt. chleb z 65 proc. mąki żytniej ustalono na 1,00 zł. Cena obowiązuje od dnia następnego po ogłoszeniu. Chojnice, dnia 27. lipca 1928 r.

Magistrat.

Obwieszczenie.

W myśl art. 15 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 3. grudnia 1927 r. o prawie łowiczkim — Dz. Ust. 1927 nr. 110 poz. 934 — winni właściciele gruntów, obejmujących mniej od 100 hektarów, wobec magistratu złożyć oświadczenie w przedmiocie utworzenia i zgłoszenia wspólnego obwodu łowickiego.

Oświadczenie odnośnie składać można w czasokresie od 30. lipca do 11. sierpnia r. w ratuszu, pokój nr. 8. w godzinach od 8—1 i od 3—5. 1610 Chojnice, dnia 27. lipca 1928 r.

Magistrat

(—) Dr. Sobierajczyk, burmistrz.

Pomorskie Stowarzyszenie Rolniczo-Handlowe Oddział w Chojnicach

dostarcza na dogodnych warunkach kredytowych do **15 marca 1929 r.**

za oprocentowaniem 8 proc. rocznie, z wyjątkiem azotniaku na który udziela się

bezprocentowy kredyt do 31. stycznia 1929 r.,

Wszelkie gatunki nawozów sztucznych

wagonowo wprost na adres klienta, względnie w mniejszych partjach w składnicy. 1606

SAPON

z „koszulką“

najlepszy środek do prania białizny.

„A S A N“

do bielzenia białizny.

Środki pod gwarancją nieszkodliwie, od 20 lat

chlubnie znane i nagrodzone złotymi medalami.

Zwagać na znak ochrony „KOSZULKĘ“ Do nabycia wszędzie

Chem. Fabr. „Ergasta“ C. Nagórski Starogard-Pomorz.

Okazja!

Samochody używane.

Steyr, 6 cyl. 6/30 KM. Coupe do zdejmowania, 4 siedz.

Fiat, mod. 501, 6/21 KM. otwarty, 4 siedz.

Fiat, mod. 501, 6/28 KM. otwarty 4 siedz.

Fiat, mod. 505, 9/31 KM. otwarty, 6 siedz.

Opel, 10/30 KM., otwarty 6 osobowy

Renault, 9/31 KM., otwarty, 4 siedz.

Ansaldo, 8/40 KM. Coupe do zdejmowania, 6 osobowy.

Stoewer, 8/24 KM. otwarty, 5 siedz.

Citroen, 8/12 KM., otwarty, 3 siedz.

Chevrolet, omnibus, 11/40 KM. 20 osob.

Chevrolet, 11/30 KM., otwarty, 5 osob.

korzystnie na sprzedaż.

K. S. Auto właśc. Smigielski

Fiat „Automobile“

Bydgoszcz, ulica Gdańska nr. 19.

Tel. 1274 (prywatny 815.)

RESTAURACJA LESNA

Krause—Wilhelminka

Dziś w niedzielę od godz. 4-tej po poł.

koncert

przy kawie

I Dancinę w ogrodzie.

Pokój umebl.

od 1. sierpnia

do wynajęcia. 1605

ul. Nowemiasto

10 part.

Samochody towarowe

Graham brothers.

Natychmiastowa dostawa

1 1/2 to 13/55 P S Zużycie 13 ltr. benzyny
0.25 lt. bl. p. 100 km. Graham to silny Amerykanin przy

najmniejszym zużyciu.

Korzystne warunki płatności Zgłozenia skierować do

Walter Menard, Kościerzyna.

KINO NOWOSCI

W sobotę i niedzielę 28 i 29 bm. o godz. 8.30

Wielce wstrząsający sensacyjno-erotyczny dramat z życia wielkomiejskiego w 10 akt. pod tyt.

Niewinne grzesznice

Sensacyjny proces o stręczycielstwo i handel żywym towarem: W rolach głównych: słynni artyści filmowi „Vivian Gibson“ „Werner Krauss“; „Maly Delschaft. Jakób Tiedtke“; „Henryk Stuart“; „J. Falkenstein“

1 inni. 1599

Ceny zwykle! Ciółd na sali!

Do zasiewów jesiennych

przyjmuję zamówienia na: superfosfat, azotniak, kalf, kalnit, tomasówkę.

Zyto do siewu

oryginalne i odsiewy

„Petkus“ i „Wangenheim“.

Pszentica do siewu

oryginalne i odsiewy

„Kriewener“ „Baltikum“;

„Pommerscher Dlekkopf“;

„Germisan“

najlepszy bejc do zboża siewnego

Robert Six

Plac Król Jadwigi 4/5 1607

Państwowe Nadleśnictwo Gieldon

sprzeda na publicznej licytacji dnia 7. sierpnia 1928 r.

drewno opałowe

z rewiru Ostrowo.

Licytacja odbędzie się w lokalu p. Jankowskiego

w Męcikale. Płacić należy zaraz. 1610

Maszyny żniwiarskie

różne systemy

Części maszyn żniwiarskich

po cenach najtańszych

kompl. noże (kosy) 4 1/2 zł. 22,50
nożyki 5 stóp 24,—
za sztukę 0,45

Wszelkie części po najtańszych cenach.

Pierwszorządni fachowcy do dyspozycji

C. Schulz

fabr. masz Chojnice

To trzeba widzieć!

Kawiarnia Radke

z swym rajskim ogrodem, piękną posadzką taneczną, o cudownym oświe tle niu, i humorystyczną orkiestrą jazzbandowa,

tworzą szczyt

w tegorocznym sezonie chojnickim!

Oplatanki do wina

po 15 i 25 litrów, oraz wszelkie przybory i drożdże poleca.

Bracia Hubert

wł. J. Hubert.

Chojnice.

Tel. 219 rok zał. 1894

Piegi

zółte plamy

opaleniznę

usuwa pod

gwarancją

aptekarską J.

Gadebuscha

„Axela“ krem od

piegów pół słoika 2,50 złotych

cały s. 4,50 zł. do tego

mydło „Axela“ 1 kaw. 1,25 zł

3 kaw. 3,50 zł. Do nabycia

w następujących drogerjach

i aptekach:

Apteka K. Zak, Chojnice

Br. Hubert, Chojnice

Fa. Paetzold, właśc. Kloskowski

Chojnice, Rynek

K. Tarkowski, Chojnice

St. Wawrzynowicz, Tuchola

Drogerja pod Aniołem

E. Wendt, Kościerzyna, Apteka

J. Naatz, Sepólno, Apteka pod

Białym Orłem i drogerja

Maksymilian Wenda, Brusy.

St. Sojecki, dawn. K. Hubert,

Kościerzyna,

Centralna Drogerja.

Jan Zaremba, Kartuzy,

Dworcowa 2

Mikołaj Mokwa, Kościerzyna,

drogerja.

Stolarze

na budowę przyjmuje

Fr. Bolle

mistrz stolarski.

Poszukuje się od 1. VIII.

rzetelnej pracowniej

posługaczki.

Dworcowa 20

I. piętro wejście: brama.

Osiedliłem

się

w Chojnicach

ul. Nowemiasto Nr. 3.

jako

stroiciel

fortepianów.

Wykonuję również małe

reparacje

Masłowski,

stroiciel fortepianów 1600

Polecam

po bardzo niskich cenach

kapelusze słom.

I filcowe

także dzielece

pończochy, rękawiczki

turebki ręczne, para-

sole i biżuterje.

Wyjątkowo niskie ceny

na suknie dams. i dzie-

cięce bluski i swetry

jedwabne.

M. Rygielski

Dworcowa 3

„Nasz Sklep“ 1603

Poszukuję od 1. Iub 15. 8.

dzielnej

ekspedjentki -

krawcowej

do oddziału konfekcji i to-

warów krótkich of. z odpi-

sami świadectw i podaniem

wymagań pod nr. 333

d. Dz. Pomorsk. 1508

225.000 zł.

poszukuję

gospodarstwa

celem kupna lub dzierżawy.

Blizsze szczegóły udzieli

Juljusz Michalski

Chojnice

ul. Dworcowa 10 III p. 1601

WOJEWÓDZTWA.

Ogorzeliny. (Zabawa dzieci szkolnych.) Za inicjatywę kierownika tut. szkoły p. Narlocha i softysa p. Marcinkowskiego odbyła się ub. niedzieli zabawa dzieci szkolnych w ogrodzie p. Marcinkowskiego. Orkiestra I. Baonu Strzelców w Chojnicach poprow. działwę ze szkoły do ogrodu, gdzie następnie przez całe popołudnie koncertowała. Dzieci pod kierownictwem pań nauczycielek H. Sołtyśiakówny i H. Szainówny popisywały się korowodami, śpiewem i deklamacjami, zdobywając liczne i huczne oklaski starszej publiczności. Popisy te przeplatane były różnymi wesołymi zabawami. Gwar i szczebiot działwy, jej żywość i ochoczość radowały serca patrzących się na swe pociechy rodziców. Rozdano też dzieciom kawę, a pod wieczór wręczono najdzielniejszym szereg nagród za bieganie w workach, deklamacje i tp. w formie ładnych zabawek i smacznych cukierków. Kiedy się ściemniło dzieci pozapalawszy lampiony wrócili w pochodzie i z muzyką na czele przed szkołę, skąd rozeszły się do domów. Starsi zaś udali się do sali p. Weilandy na zabawę tańieczną. Wyżej wymienionym inicjatorom zabawy należy się szczerze podziękowanie, niemniej gorące uznanie wyrazić trzeba wszystkim gospodarzom, gdyż oni właściwie umożliwiły tak świetne udanie się zabawy, ofiarowując na ten cel około 400 zł., zebrane drogą składek.

Linówek pow. starogardzki. (Chciała się pozbyć męża.) Już od tygodnia we wiosce naszej krąży pogłoski, jakoby żona p. Mazurowskiego z Linówka wydać zamierzała swego męża w ręce sprawiedliwości za morderstwo, którego dokonac miał parę lat temu na osobie śp. Mazurowskiego (niespokrewniony) w celach rabunkowych. Fakt jest, że śp. Mazurowski zabity został podczas napadu rabunkowego lecz, po niewysłędzeniu sprawców, sprawa ta na parę lat umilkła. Aż tu raptem żona p. Mazurowskiego powiada, że nie będzie mogła spokojnie umrzeć nie wydawszy sprawcę mordu. I jako mordercę wyżej wymienioną wskazuje swego męża.

Niemniejsze również znaczenia tego faktu ma kłótnia między p. Kosecką a p. Stasiem z Linówka. Gdy bowiem p. Stasi podczas sporu wspominał, że jej syna nazywano „bolszewikiem“ (oznaczało to bandytę), ona mu odpowiedziała: „to nic, — ale ręce twoje splamione są krwią ludzką“. P. Stasi na to nie reagował.

Taki jest początek. Lotem błyskawicy wieść o tem doszła do uszu policjantów, którzy w związku z tem aresztowali w poniedziałek 23 bm. pp.: Mazurowskiego i Stosika, lecz, kiedy winy im udowodnić nie można byli zostali puszczeni na wolność we wtorek 24 bm. Jeśli więc są niewinni, to niech żona p. Mazurowskiego będzie spokojną o dobrą śmierć. (z)

Śliwice, pow. tucholski. (Wycieczki jednodnio we nad morze.) Dnia 23-go o 2-giej w nocy wyruszyła ze Śliwic wycieczka kupców do Gdyni. Na miejsce zawiózł, jako i z powrotem przywiózł ich samochód ciężarowy. Nieszczęście jednak spotkało kupców, gdyż cały dzień deszcze padał. Druga wycieczka dzieci szkolnych wyruszyła 25 bm. również w nocy na samochodzie ciężarowym. Tym razem jednak pogoda sprzyjała.

Śliwice. (Istnieje Tow. Młodzieży?) Od dłuższego czasu daje się zauważyć w Śliwicach wielkie rozsprzężenie wśród młodzieży. Jest to dla naszej wioski nowością, bo jeszcze nie tak dawno, kiedy szeregi młodzieży, pod sztandarem Św. Stanisława Koski kroczyły po ulicach czy to na ćwiczenia, czy do pobliskich wiosek parafji, by tam zakładać nowe placówki. Obecnie sprawa przedstawia się całkiem inaczej. Prezes i wiceprezes i reszta zarządu jest tylko do tego, by gwiazdki na czapkach nosić? Przecież ile razy okazja się nadarzyła a nawet konieczność zmuszała, żeby wystąpić uroczysto, czy to na wycieczce, którą kółko śpiewackie „Orfeusz“ urządziło razem z Towarzystwem Młodzieży 19 bm. czy podczas pobytu Ks. Biskupa, lub w defiladzie. Nawet niejedni członkowie twierdzą, jakoby już towarzystwo nie istniało.

Lepiej w takim wypadku założyć gniazdo sokole, jak zresztą proponowano, lecz brak organizatora. Młodzież zrzeszona być musi, inaczej czuje się nieswojo.

Do tych spostrzeżeń i uwag nie trzeba nic dodawać. Podają one fakty, które mówią same za siebie opublikowanie ich niewątpliwie skłoni do interwencji decydujące czynniki. (z)

— (Wycieczka.) Wycieczkę do lasu — zabawę letnią w niedzielę 29 bm. urządza Tow. Powstańców i Wojaków. (z)

Pelplin. (Z życia Sodalitji Marjańskiej.) Miejskowa Sodalitja Marjańska urządziła w ubiegłą niedzielę wycieczkę do Gdyni, oraz jej okolicy. Zbiórka uczestników nastąpiła o godz. 5-tej, skąd udano się pociągiem do Kacka. Wycieczkowiczów było około 80 z ks. prof. Bieszkim i trzema siostrami miejscowego Zakładu Miłosierdzia na czele. W Kacku cała wycieczka wysiadła, a po zwiedzeniu wsi i okolicy, udano się pieszo do Kolibek. W Kolibkach podejmował gościnnie wycieczkę miejscowy ks. proboszcz, za cę mu się należy po-

dziękowanie. Po zwiedzeniu Kościoła odprawił ks. prof. Bieszk. mszę św. a pienia wykonał chór stowarzyszenia Dzieci Marii. Wspomniany kościół niedawno parafjalnym uczyniony, jest bardzo ładny. Jest on pod wezwaniem św. Józefa, a zbudował go prawdopodobnie w roku 1757 starosta pucki hrabia J. Przebendowski, który chciał tam osiedlić kapucynów albo reformatów. W roku 1793 biskup kujawski podniósł kościół do godności kościoła filjalnego. Po odpoczynku i zwiedzeniu pięknych i malowniczych okolic morskich udano się pod przewodnictwem miejscowego ks. proboszcza samochodami do Gdyni. W Gdyni zostało nasze stowarzyszenie również przyjęte, a przy pomocy przewodnika zwiedziło port, oraz okręty polskie „Wandę“ i „Jadwigę“, różne zabytki i gmachy oraz kościół parafjalny. Po przejeździe motorówką po morzu, zwiedzeniu Kamiennej Góry, na której projektuje się budowę bazyliki, wrócono drogą powrotną do Kolibek. Tam zwiedzono piękną okolicę Orłowa, jeżdżono wesoło wśród pieśni i śmiechu łódkami po morzu i t. d. Z wdzięczności dzielnemu ks. proboszczowi za fatywę i trudy koło ugoszczenia wycieczki, dało stowarzyszenie przedstawienie teatralne Odegrano „Królowa Kwiatów“ która ks. proboszczowi jak i zebraniem przypadła do gustu. Późnym wieczorem udano się pieszo do Kacka, skąd pociągiem wrócono do domowych pieleszy. Z wycieczki tej wszyscy byli zadowoleni i odnieśli korzyści pod względem naukowym, gdyż w niej mieli możność poznać wybrzeże polskie oraz port Gdynię. (a)

— (Z kina.) Objazdowe kino „Sokolnicówka“ własność p. Potockiego ze Starogardu wyświetliło w środę bm. na sali p. Rezmery, film w pięciu aktach pt. „Syn słońca“, przedłużeniem którego był dwuaktowy nadprogram „Ofiary braku mieszkań“.

— (Wycieczka do Gdyni.) Miejscowe towarzystwo św. Cecylii, tow. Kupców, Młodzieży Kat. Czeladzi, urządziły w niedzielę 22 bm. wycieczkę do Gdyni. Wycieczkowiczów naliczono około stu. Odjazd na miejsce wycieczki nastąpił w niedzielę rano. Wycieczka zwiedziła port, różne budowle i gmachy. Brała udział na wyścigach hipicznych oraz poświeceniu szkoły. Oprócz tego używano przejażdżki po morzu oraz kąpiele. Weseli na duchu, wrócili wycieczkowicze późnym wieczorem do Pelplina. (a)

— (Przeniesienie warsztatu.) Z dniem 15 7 b. r. przeniósł swój warsztat blacharski na ul. Samboży 1. do p. Waszaka, mistrz blacharski p. Brunon Przybielski. (a)

— (Zebranie M. O. W. P.) Ostatnie zebranie Sekcji Młodych Obozu Wielkiej Polski odbyło się w poniedziałek 23 bm. na sali p. Zawadzkiego. Po zagajeniu zebrania wygłosił referat p. red. M. na temat „Zmiana konstytucji i wybór prezydenta“, który przypadł wszystkim do gustu. Uroczajnością zebrania były referaty p. t. „W 518 rocznicę bitwy pod Grunwaldem“, oraz „Granic Polski“. Po omówieniu mniej ważnych spraw, zamknięto zebranie hasłem „Młodzi czuwajcie!“ (a)

Rajkowy. (Rozprawa w sądzie okręgowym w Starogardzie.) Przed izbą karną sądu okręgowego w Starogardzie stawali w tych dniach sprawcy włamania się do urzędu pocztowego w Rajkowie niejaki Szczygielski, Snacek i Jaroszewski. Szczygielskiego skazano na 1 rok więzienia, Jaroszewskiego na sześć miesięcy więzienia, a Snacka uwolniono od winy i kary. (a)

Morzeszczyn, pow. Starogard. (Poświecenie sztandaru.) Poświecenie sztandaru wojskowego odbędzie się w niedzielę 5. sierp. 1928 r. z następującym programem: Sobota, dnia 4 sierpnia 1928 r. O godz. 10 wiecz. capstrzyk. Niedz. 5. 8. o godz. 4,30, 5,20, 5,25, 7,10 rano przywitan. gości z kierunku Tczewa i Bydgoszczy na dworcu. 2. O godz. 8,00 zbiórka koło mleczarni 3. O godz. 8,10 zdawanie raportu poszczególnych Towarzystw Komendantowi okręgowemu, 4. O godz. 8,30 wymarsz furmankami do Kościoła parafjalnego w Nowej Cerkwi. 5. Po nabożeństwie powrót furmankami do siedziby placówki do Morzeszczyna, przysięga placówki na sztandar, wręczenie sztandaru, defilada, przywitanie gości przez prezesa miejscowego, składanie życzeń, wbijanie gwoździ pamiątkowych i przemowy okolicznościowe. 6. Wspólny obiad na miejscu. Po obiedzie wymarsz do lasu, tamże koncert oraz różne niespodzianki 8. Wieczorem zabawa tańieczna w lokalu druha Kalitowskiego w Morzeszczynie. (a)

Rytl. (Wizytacja naszej parafji przez najprzewielebniejszego ks. Biskupa Okoniewskiego.) W poniedziałek i wtorek przygotowywano się w naszej wiosce do godnego przyjęcia naszego Arcypasterza. Cała ludność Rytle pracowała nad zrobieniem girland, któremi całą wioskę przystrojono. Wszelkie towarzystwa jakie są w Rytle wystawiły swe bramy. I tak na wstępie do wioski znajdowała się brama tow. Powstańców i Wojaków, u szczytu której znajdowały się kłosa jako symbol rolnictwa, w pobliżu kościoła wystawili swą bramę Sokoli, przy wejściu do kościoła i obok wejścia stały też bramy, młodzież katolicka z Zapędowa wystawiła również swą bramę, koło szkoły znajdowała się brama triumfalna szkoły, również i mieszkańcy Żukowa wystawili swą bramę.

W środę o godzinie 4,30 po poł. przyjechał Najprzew. Ks. Biskup z Wiela samochodem. U wejścia do wioski, przy pierwszej bramie, przywitał ks. Biskupa Ks. Prob. Kowalkowski krzyżem. Mową powitalną wygłosił prezes Kółka Rolniczego p. Czarnowski. Po mowie deklamowała pewna dziewczynka prześliczny wiersz, który ułożył nauczyciel p. B. Glich z Rytle. Następnie ruszyła procesja do kościoła, gdzie Ks. Proboszcz Kowalkowski wygłosił swoją mowę powitalną. Najprzewielebniejszy Ks. Biskup odpowiedział, serdecznie, dziękując za przyjęcie. Po mowie Ks. Biskupa odbyła się procesja wkoło kościoła, a potem udał się Ks. Biskup do plebanji. Posiliwszy się tam wrócił Ks. Biskup do kościoła, gdzie udzielił sakramentu bierzmowania. Wieczorem przy blasku pochodni odbył się pochód przez wioskę na cześć Jego Ekselencji Ks. Biskupa. W pochodzie oprócz licznie zgromadzonej rzeszy wiernych brały udział wszystkie miejscowe i okoliczne towarzystwa i organizacje. Pochód zatrzymał się przed plebanją, gdzie przed najprzewieleb. Ks. Biskupem przemawiał w imieniu wszystkich parafjan p. nauczyciel Glich, prezes tow. Powstańców i Wojaków. Ks. Biskup w serdecznych słowach odpowiedział, dziękując za okazanie mu tyle szczerego przywiązania. Po swej mowie błogosławił wszystkich obecnych parafjan. W czwartek odbył się przed południem egzamin działwy szkolnej w obecności nauczycielstwa. Potem udał się Ks. Biskup do Mylhofu i wrócił na obiad, na który proszona była inteligencja Rytle. Po południu Ks. Biskup opuścił naszą wioskę, udając się do Legbada. (A)

Z DALSZEJ POLSKI.

Poznań. (Nieludzka żona.) 20 bm. wiecz. zapadł wyrok w sensacyjnej procesie o wypalenie oczu, Romanowi Dąbrowskiemu przez jego żonę Stanisławę Dąbrowską i jej siostrę Annę Nowak. Pierwsza skazana została na 2 lata więzienia, druga na dwa i pół roku. Poza tem mają zapłacić Romanowi Dąbrowskiemu odszkodowanie w wysokości 5000 złotych. Liczne audytorjum ujawniało żywo swoją sympatję dla nieszczęśliwego męża i niechęć do oskarżonych tak, że przewodniczący trybunału z trudem tylko opanował sytuację.

Katowice. (Przemycanie sacharyny.) Nadeszedł z Opola od tamtejszej firmy Laff otwarty wagon zawierający 300 bloków betonowych dla pewnej firmy budowlanej w Katowicach. Urzędnicy celnicy przy badaniu wagonów zauważyli, że bloki te są zbyt lekkie a gdy rozbito jeden blok znaleziono w nim wtelką ilość sacharyny. Po zbądaniu zawartości innych bloków znaleziono w wagonie ogółem 3 tys. kg. sacharyny. Cło wedle prowizorycznych obliczeń wyniesie 200 tys. zł. wobec czego przypuszczalna kara przeszło milion złotych. Sacharynę skonfiskowano, dalsze dochodzenia w toku.

Sosnowiec. (Przedśmiertelny dowcip wisielca.) Na terenie kolonii kopalnianej w Nivce znaleziono nieznanego wisielca, przy którym znajdowała się kartka z napisem. „Uciekam od życia z powodu zbyt elastycznych paragrafów prawa polskiego i austriackiego doktora Żurka, biurokraty z byłej prowincji Golinzy i Głodomerji“.

Przy denacie znaleziono okulary żelazne wprawie.

Czerniowce. (Wesele ślepców.) Odbyło się w Czerniowcach przed kilku dniami również rzadkie i oryginalne wesele. Mianowicie ślepy nauczyciel muzyki poprowadził swoją również ślepą uczennicę do ołtarza. Poznał ją w instytucie dla ociemniałych w którym był nauczycielem i wkrótce potem pokochał ją. Na ślubie była obecna bardzo liczna publiczność a na przyjęciu które wydała matka panny młodej ślepy małżonek grał cały czas na fortepianie, a ślepe koleżanki panny młodej przysłuchiwały się z wielką przyjemnością.

Przemysł. (Ślub dobranej pary we więzieniu.) Onegdaj odbył się w więzieniu przemyskiego Sądu ślub niejakej Heleny Orzechowskiej, córki raskarza zamordowanego przed laty w Czerniowcach, o czem wiele w swoim czasie pisano. z Eugenjuszem Sudorem, niebezpiecznym złodziejem, odsiadującym w tutejszym więzieniu karę sześciomiesięcznego więzienia. Po ślubie panna młoda opuściła więzienie a pan młody powrócił do swej celi. Zdarzyło się niebawem że Sudorowa przednie aniżeli myślała dostała się za kratki więzienia i znalazła się w ten sposób pod jednym dachem ze swym mężem, chociaż dzieliła ich naturalnie odrębna cela. Sudorowa, schodząc na ścieżynki kryminalnej roboty — poczęła uprawiać w Przemysłu oryginalny proceder kradzieży. Oto wabiła małe dzieci do bram kamienicznych i tam traktując je cukierkami, kradła im złote kolczyki, przyczem tej oryginalnej kradzieży dopuściła się w kilku nastu wypadkach. Wkońcu przytrzymana została na gorącym uczynku kradzieży i odstawiona do więzienia Tymczasem męża jej Sudora przewieziono z Przemysła do jednego z zakładów karnych w kraju ku wielkiemu strapieniu młodej małżonki, która nierychło chyba opuści mury tutejszego więzienia.

Gniewkowo. (Ciemnota chłopska.) W maj. Gućkowo zachorował bardzo poważnie w ubiegłym tygodniu jeden z włodarzy na nogę. Choro-

ba poszła stąd, że włódarz ów podczas pracy w nogę się uderzył i wyrosła później na tem miejscu krostę zdrapał, niezabezpieczony jej od zabrudzenia. W miejscu tym urosły olbrzymie bąble, które pękły i ciekąc materją pootwieraly w ciele nogi liczne rany. Zabobonny chłop zamiast zawezwał lekarza, posłuchał rad znachorów. Udał się więc do Gniewkowa do jednej znachorki; która „obwachawszy go z przodu i z tyłu“ orzekła że „czorty go oblażyły“ poczem pozaklinawszy obkadziła go wokoło jałowcem. To jednak nic nie pomagało. Wówczas posłuchał rady innego „znawcy“ medycyny i zagrożony zakażeniem krwi od brudów nogę, oblepił w miejscu zagrożonem mulem rzeźnym i gliną i tak paradował w tem przeszło dobie. Gdy jednak piasek i żwir z którymi owa glina była zmieszana, dostały się do ran, powodując opuchnięcie od zakażenia, wezwał do siebie prawdziwego lekarza. Przybyły na miejsce Dr. Schwartz z Gniewkowa będzie miał ciężkie zadanie, by uratować ofiarę ciemnoty.

Łuck. (Kosą obciął sąsiadowi głowę.) Onegdaj na łąkach wsi Szajny w powiecie kowelskim, przyszło do kłótni, a następnie bójki pomiędzy dwoma miejscowymi gospodarzami, którzy oddawna toczyli spór o miedzę, a mianowicie między Iszczakiem Anastazym a Głuszczykiem Trofimeim. W pewnym momencie, Iszczak chwycił obok leżącą kosę, a machnąwszy nią, odciął zupełnie głowę Głuszczykowi, który na miejscu wyzionął ducha. Mordecę aresztowano.

Warmja i jej obyczaje.

Nie szukajmy na Warmji takich piękności natury jak na Mazurach Pruskich,

Wszelako i tu bory i lasy uwieńczają wszelki widnokrąg, a starannie uprawn. pola i wyborne łąki uśmiechają się do turysty i świadczą o możliwości pracowitych mieszkańców. Tu i ówdzie wiją się wśród miękkich pagórków strumyki i jeziora świecą stalowemi szybami. A nad brzegami Łyny i Passarji wabią oko wdzięczne pejzaże.

Wybitną cechą Warmji są niezliczone, bardzo okazałe kościoły, nawet w pomniejszych osadach. Z dawien dawna bowiem kapłani tamtejsi za przykładem biskupów ubiegali się o budowę wspaniałych świątyń, aby „nowoobchrzczeni mogli chwalić prawdziwego Boga w ozdobnych przybytkach, a nie bałwany po lasach i borach! Powstało tam tedy wiele architektonicznie cennych budowli. A bezprzykładnie liczne męki pańskie i krzyże mówią przybyszowi, iż znajduje się w pobiskupim kraju. Nazywają też Warmję „świętą“ lub krajem krzyżów.

Z miast oprócz Brunsbergi na uwagę zasługuje głównie dzisiejszy kraj osrodek, Olsztyn, sympatyczne dla oka, około 45 tysięcy mieszkańców liczące miasto, usłane na pagórkach nad brzegami Łyny (Alle). Pierwotnie polskie, wyrosło ono potężne ognisko niemieckie. Wszystko co polskie pokryło się tam wstydliwie i niemal wycięte pędzi istnienie pod wieczystą grozą szyskan, procesów i więzi. Ogromny piękny kościół Farny jest największą miastą ozdobą i ostoją żywiołu polskiego.

Pod jego niestety czasem zdradliwe skrzydła uciekł się lud warmiński, przechowujący jeszcze mowę i obyczaje praojców. Chętnie śpiewa on swe „kurancki“ (piosenki) i opowiada bajki o mocnym Maćku, głupim Janie i czarnoksiężnikach. I tu gwara ludowa podobnie, jak na Mazurach posiada swe siekawe właściwości. I tak wymawiają tam pojedyncze zgłoski w szczególniejszy sposób, n. p. „w“ przed „i“ jak z, jako to zilk zamiast wilk, zianek zamiast wianek, nadto jak Mazury „psiwo“ zamiast piwo, wreszcie „naju“ zamiast nam i „waju“ zamiast wam.

Starodawne obyczaje, przejawiające się mianowicie przy chrzcinach, pogrzebach i ślubach, wskazują wyraźnie na wpływy polskie, jakim podlegali dawni Prusacy, oraz poniekąd na świeżej dacie wpływy niemieckie. Otóż družbę nazywa tam lud placmistrzem. Zadaniem ich jest po zaręczynach czyli „gledach“ sprowadzić gości na ślub czyli „oddaw“. Zarówno „brutka“ (narzeczona), jak i „brutkan“ wybierają swego družbę, który przystraja się w „przydanki“, wstążki i „ruchle“ mówi zwyczajem przepisane strofy i poleca we wsi wić wianuszki. Po ślubie następuje wieczorna uczta godowa. Družbowie ustawiają na stole strawy i każą grać muzykantom t. zw. „bywaty“, (wiwaty.)

Śluby odbywają się przeważnie we wtorki, a gody trwają dwa lub trzy dni. W tym czasie dziewczęta nuć różne piękne piosenki ślubne.

Wielu jest jeszcze pięknych i ciekawych zwyczajów na Warmji, niestety giną one coraz więcej, tak jak wymierają starzy Warmjacy, zaś młodzież dzisiejsza wychowuje się w innym zupełnie duchu.

Wojna w przyszłości.

Słynny pisarz polityczny Y. M. Kenworthy pisze w swej książce „Przed wojną“: „Z całą pewnością przepowiedzieć można, że w Europie

wybuchnie wojna, jeżeli się nie zmienią dotychczasowe wrocie stosunki, jakie panują między poszczególnymi narodami.

Ale nie tylko Europie grozi nowa wojna. Jeżeli się nie da usunąć wojny, dojdzie w ciągu najbliższych lat 20 do straszliwego starcia, w którym główne role przypadną Wielkiej Brytanji, Stanom Zjednoczonym i Japonji, do którego jednak ponad to przystąpią wszystkie państwa europejskie, a za pewne i amerykańskie. Nasiona tej wojny już zaczynają kiełkować.

Wojna ta zniszczy trzy państwa czołowe — wojna światowa miniona osłabiła Francję, Niemcy, Włochy i Rosję.

Ostatnia wojna kosztowała Europę wszystkie oszczędności i kapitały, nagromadzone stuletnią żmudną pracą i kulturalnym postępem. Wszystkie państwa, które w niej brały udział, wyjąwszy Anglię i Stany Zjednoczone, dziś są zadłużone i mocno szwankują pod względem gospodarczym.

Niemogą zapłacić zaciągniętych długów i przed zupełną anarchją finansową chronią je tylko pożyczki, które im zagwarantowały Anglja, Ameryka i neutralne państwa — szczególnie Holandja i Szwajcarja.

Przyszła wojna doszczętnie zburzy kredyt handlowy całego świata, a przede wszystkim — całą naszą cywilizację.

Dlatego lękać się trzeba tej wojny i unikać jej jak najdłużej, a o ile możliwości — wogóle do niej nie dopuścić, tem bardziej, że są państwa, które usilnie dążą do jej wywołania, a do tego pcha je — żąda odwetu! W imię spokoju świata, w imię ludzkiego postępu, domagać się wszyscy winni, by wojny — zniesiono, a przynajmniej, by do niej nigdy nie dopuszczono. To jest zadaniem ludzkości.

Diecezja częstochowska.

Kongres Eucharystyczny na Jasnej Górze Wielka manifestacja religijna robotników.

W dni 7 września rb. odbędzie się pod przewodnictwem J. E. ks. Dr. Teodora Kubiny biskupa częstochowskiego w stolicy Królowej Korony Polskiej na Jasnej Górze w wigilję uroczystości Narodzenia Napswiętszej Marji Panny — wielki kongres eucharystyczny, w którym weźmie udział ludność całej diecezji częstochowskiej z duchowieństwem na czele. W tym celu ks. Biskup Dr. Teodor Kubina zwrócił się z następującym listem pasterskim do swych diecezjan:

„Chrystus Eucharystyczny jest Chrystusem Robotnikiem. Jako człowiek Chrystus Pan został wychowany w rodzinie robotniczej. Sam stał się robotnikiem, pracując do trzydziestego roku swego życia przy warsztacie św. Józefa. Ludzi pracy wybrał sobie za apostołów, powierzając im dzieło odnowienia świata. W Przenajświętszym Sakramencie Ołtarza stał się Królem Społecznym. Nikt więcej jak on nie kocha robotników, nikt lepiej jak on nie umie wskazać dróg do odnowienia świata i dostrzec sił do uzdrowienia stosunków społecznych. Nieustannie z Eucharystji Świętej odzywa się Jego głos: Miseror super turbam! Żal mi ludu! Nieustannie w Eucharystji Świętej pracuje nad urzeczywistnieniem solidarności wszystkich klas i nad pokojem społecznym.

Czyż wobec tego nie jest słusznem, że nasz Kongres Eucharystyczny chcemy zakończyć wielką manifestacją robotników i wogóle ludzi pracy na cześć Chrystusa - Robotnika? Odbędzie się ona w niedzielę 9 września rb. o godz. 4 popoł. na wielkim placu u stóp Klasztoru Jasnogórskiego. Mam nadzieję, że wielka ta myśl trafi do waszych serc kochani robotnicy, że pośpieszycie licznymi tysiącami ze wszystkich stron diecezji częstochowskiej by wziąć udział w tej wzniosłej manifestacji, aby uroczystie zaświadczyć, że pod prze-

wodnictwem Chrystusa - Robotnika. Chrystusa - Króla społecznego, chcecie współpracować jak niegdyś apostołowie - robotnicy nad odnowieniem świata, nad uzdrowieniem stosunków społecznych.

ROZMAITOŚCI.

SPRZEDANA ŻONA.

W bułgarskiej wsi Goren Cziflik mieszkał ma hometanin Winarow z młodą piękną żoną. Podo- bała się ona wszystkim mężczyznom w Czifliku, w szczególności zaś cieszyła się wielkiem powodzeniem u bogatego włościanina Mirczowa. Prócz kochliwego serca i gorącej krwi Dobri, nie mając grosza w kieszeni, poprosił Mirczowa o przedłużenie zaciągniętej u niego pożyczki. „Wspaniałomyślny sąsiad“ odpowiedział że dopłaci Winarowowi jeszcze 5 tysięcy i weksel zniszczy, lecz w zamian Dobri odstąpi mu swą żonę. Pertraktacje trwały niedługo i Mirczow nabył piękną bułgarkę za 10 tys. lewów. Wkrótce jednak o tem dowiedziała się policja i obydwu osadziła za kratą, dając im sporo czasu do rozmyślań nad zaletami wry znania mahometańskiego, które zezwala na handel niewiastami.

RZECZY WESOŁE.

BAJKA NA CZASIE.

Kiedy wszystkie narody zebrały się w dolinie Józefata, aby od Boga otrzymać dobra ziemskie, wystąpił Anglik i rzekł:

— Czy wolno mi wybrać, Panie Boże?
— Wybierz sobie mój synu, z dóbr ziemskich, co ci się najbardziej nada — odpowiedział Pan Bóg.

— Daj mi wszystkie oceany i morza, Panie! — odrzekł Anglik.

— Stanie się! — odparł Pan Bóg.
— A ty, mój synu czego żadasz? — spytał Pan Bóg Francuza.

— Ja proszę o waleczność i cywilizację! Wystąpił Niemiec.

— Proszę o umiejętność pracy i broń. Włoch prosił o sztukę i beztróskę życia. Rosjanin o ziemię i kopalnie.

Turek o piękne kobiety.
— A ty, mój synu, czego żadasz? — spytał Pan Bóg Polaka.

— Ja odpowiedział Polak, — nie postanowiłem nic jeszcze. Zobaczę, co powie prawica a potem lewica i może się na coś zdecydujemy.

NIEPRZYJEMNY WYPADEK

wydarzył się w Paryżu pewnemu bankierowi. — Poczawszy ból zębów, udał się on do jednego z dentystów. Ponieważ lekarz był właśnie zajęty, musiał jednak bankier poczekać. Jakież było jednak zdziwienie bankiera, gdy po 2 godzinach czekania nikt się nie zgłaszał. Okazało się, że lekarz zapomniawszy o swym pacjencie, wyszedł zamykając go u siebie w mieszkaniu. Nie było innej rady! Bankier, chcąc się ratować otworzył okno i zaczął wzywać pomocy. Wzięto go jednak za złodzieja i przechodnie zaalarmowali policję. Zamiast otrzymać pomoc musiał bankier powędrować, zanim udowodnił swą niewinność. Te przygody napewno jednak wyleczyły go ze wszelkich bólów zęba... lepiej niż lekarz.

KAPŁAN I SZYDERCY.

Wobec jednego kapłana zaczęło kilku młodych bezbożników szydzić z Boga i religji. Chcieli go koniecznie wyprowadzić z równowagi. Kiedy jednak kapłan milczał — sami znecierpliwieni zawołali:

— I cóż, ksiądz nic na to?

— E, moi panowie — odparł spokojnie kapłan — przecież ja do tego jestem przyzwyczajony: już od 5 lat jestem kapelanem u warjatów.

Kwit mles. na zamówienie gazety.

Niżej podpisany zamawia w urzędzie pocztowym:

Tytuł gazety	Czas przepłaty	Abon.
„Dziennik Pomorski“	sierpień 1928	2,89

Gazetę proszę dostarczyć mi do domu, a przedpłatę słać przez listonosza.

Imię, nazwisko i dokładny adres zamaw. Pokwitowanie pocztu:

Z odebrania powyższej sumy kwitujemy.

_____ dnia _____ 192

Kwit mias. na zamówienie gazety.

Niżej podpisany zamawia w urzędzie pocztowym:

Tytuł gazety	Czas przepłaty	Abon.
„Lud Pomorski“	sierpień 1928	1,29

Gazetę proszę dostarczyć mi do domu, a przedpłatę słać przez listonosza.

Imię, nazwisko i dokładny adres zamaw. Pokwitowanie pocztu:

Z odebrania powyższej sumy kwitujemy.

_____ dnia _____ 192